

Dosarul nr. 2r-138/23
2-18118144-01-2r-23032023

Prima instanță: Judecătoria Ungheni, sediul Central (jud.: R. Costru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Secrieru, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

14 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Aliona Miron

Mariana Pitic

examinând recursul declarat de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliesi Anițoi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Anițoi împotriva Mariei Lăcătuș cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

și la acțiunea reconvențională depusă de Maria Lăcătuș împotriva Liliesi Anițoi cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliesi Anițoi privind repunerea în termen a cererii de apel și a fost restituită cererea de apel depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliesi Anițoi împotriva hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoria Ungheni, ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța a refuzat să efectueze repunerea în termen,

c o n s t a t ă:

La 23 martie 2018, Lilia Anițoi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Lăcătuș, cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 05 martie 2019 Maria Lăcătuș a depus cerere reconvențională împotriva Liliesi Anițoi cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 15 iulie 2022 a Judecătoria Ungheni, sediul Central a fost respinsă acțiunea inițială depusă de Lilia Anițoi. A fost admisă parțial acțiunea reconvențională depusă de Maria Lăcătuș. A fost constatată încălcarea drepturilor Mariei Lăcătuș, manifestate prin lezarea demnității, onoarei și reputației profesionale ale ei, exprimată prin comportamentul pârteii Lilia Anițoi la data de 02 februarie 2018, care au dus la prejudicierea sănătății reclamantei. A fost încasat de la Lilia Anițoi în beneficiul Mariei Lăcătuș suma de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu

moral, a sumei de 6600 lei, cu titlu de cu titlu de cheltuieli de judecată, iar în total suma de 16600 lei. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă.

La 19 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice, avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea în termen a apelului, admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii inițiale depuse de Lilia Anițoi și de respingere a acțiunii reconvenționale depuse de către Maria Lăcătuș.

Prin încheierea din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, a fost respinsă cererea depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi privind repunerea în termen a cererii de apel și a fost restituită cererea de apel depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi împotriva hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța a refuzat să efectueze repunerea în termen.

La 01 martie 2023, avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu soluționarea prin decizie problema respectivă prin repunerea în termen a apelului.

În motivarea recursului avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi a invocat că nu este de acord cu încheierea instanței de apel contestată, deoarece cererea de repunere în termen a cererii de apel a fost examinată în lipsa avocatului, fiind încălcate prevederile art.56 alin.(1) CPC.

A susținut că la data de 15 iulie 2022 nu a fost prezentă la ședința de judecată, deoarece era în concediul anual, ulterior din 10 august 2023-03 septembrie 2022 a fost în concediu medical, tratamentul fiind prelungit pînă la data de 15 septembrie 2022. Cu dispozitivul hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central a făcut cunoștință la data de 19 septembrie 2022, fiindu-i expediat prin email.

A afirmat că nu este de acord cu argumentele instanței de apel precum că avocatul urma să se intereseze de soarta dosarului, or, motiv întemeiat de repunere în termen a cererii de apel este și situația în care nu a fost expediată în termen hotărârea judecătorească participanților la proces, instanța încălcând prevederile art. 236 alin. (4) CPC.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că copia încheierii din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa electronică a reprezentantului apelantei Lilia Anițoi, avocatului Tamara Plămădeală la 20 februarie 2023 (f.d. 86).

Astfel, recursul declarat la 01 martie 2023, este în termen.

La 23 martie 2023 în adresa Mariei Lăcătuș a fost expediată copia recursului declarat de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (f.d. 100).

Prin referința depusă la data de 26 aprilie 2023, Maria Lăcătuș, reprezentată de avocatul Iulian E. Iorga a solicitat respingerea recursului declarat de avocatul

Tamara Plămădeală, în interesele Lilieii Anițoi și menținerea încheierii din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art. 111 alin. (1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 362 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Astfel, termenul de declarare a apelului prevăzut la art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, curge de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, (dacă legea nu prevede altfel), indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că la 15 iulie 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central a pronunțat dispozitivul hotărârii prin care a fost respinsă acțiunea inițială depusă de Lilia Anițoi și a fost admisă parțial acțiunea reconvențională depusă de Maria Lăcătuș. A fost constatată încălcarea drepturilor Mariei Lăcătuș, manifestate prin lezarea demnității, onoarei și reputației profesionale ale ei, exprimată prin comportamentul pârâtei Lilia Anițoi la data de 02 februarie 2018, care au dus la prejudicierea sănătății reclamantei. A fost încasat de la Lilia Anițoi în beneficiul Mariei Lăcătuș suma de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 6600 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, iar în total suma de 16600 lei. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă.

La 19 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice, avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Lilieii Anițoi a depus cerere de apel nemotivată împotriva

hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea în termen a apelului, admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoria Ungheni, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii inițiale depuse de Lilia Anițoi și de respingere a acțiunii reconvenționale depuse de către Maria Lăcătuș.

În motivarea cererii de repunere în termen a apelului, avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi a indicat că nu i-a fost expediat dispozitivul hotărârii contestate din 15 iulie 2022 în termenul stabilit, făcând cunoștință cu dispozitivul abia la data de 19 septembrie 2022, deoarece s-a aflat în concediu anual de odihnă.

Ca urmare, prin încheierea din 09 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, a respins cererea depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi privind repunerea în termen a cererii de apel și a fost restituită cererea de apel depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi împotriva hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoria Ungheni, sediul Centru, ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu normele de drept citate supra și argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de respingere a cererii privind repunerea în termen al apelului și restituirea acestuia, deoarece cererea de apel a fost depusă de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi peste termenul de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut la art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Or, după cum rezultă din actele cauzei dispozitivul hotărârii a Judecătoria Ungheni, sediul Centru a fost pronunțat la 15 iulie 2022, iar cererea de apel (nemotivată) a fost depusă de către avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi abia la 19 septembrie 2022, peste 35 de zile, pe când termenul-limită de declarare al apelului a expirat la *14 august 2022*. Însă, luînd în considerație că ultima zi de depunere a apelului era zi nelucrătoare (duminică), cererea de apel ura a fi depusă în următoarea zi lucrătoare, 15 august 2022 (luni) inclusiv.

Totodată, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Din normele legale citate supra rezultă că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite solicită prin cerere acest lucru. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului de procedură. Totodată, prin prisma jurisprudenței CEDO, nemotivarea de către instanță a temeiurilor de repunere a apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

Deși avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi a solicitat în cererea de apel repunerea în termen a actului de procedură, totuși contrar art. 116

din Codul de procedură civilă, nu a prezentat probe justificative ce ar confirma faptul imposibilității depunerii apelului în termenul de atac prevăzut de lege.

Totodată, în conformitate cu art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Potrivit art. 102 alin. (4¹), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară. Prezentarea părții în instanță, în persoană sau prin reprezentant, acoperă orice viciu de înmânare a citației. Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.

Conform art. 105 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței. Citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor.

Se reține că avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliesi Anițoi a cunoscut că pe rolul Judecătoriei Ungheni, sediul Central se află spre examinare prezenta cauză civilă, fapt ce se confirmă prin actele de procedură emise de prima instanță, și anume, procesul-verbal al ședinței de judecată din 13 iunie 2022, prin care ședința a fost amânată pentru data de 15 iulie 2022, pentru replici și pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, avocatul semnând recipisa (f.d. 16, Vol. II).

De asemenea, în conformitate cu art. 75 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Astfel, atât Lilia Anițoi, cât și reprezentantul său, avocata Tamara Plămădeală, urmau să depună diligența și să întreprindă măsurile necesare pentru a-și proteja drepturile de acces la instanță, fiind obligată să se intereseze la intervale rezonabile de timp de soarta dosarului respectiv și să-și valorifice dreptul de atac al hotărârii primei instanțe în termenul prevăzut de lege, cel puțin prin depunerea unui apel prealabil în sensul art. 365 alin. (1¹) Cod de procedură civilă, cu prezentarea ulterioară a apelului suplimentar, care să conțină elementele cererii de apel.

Nu pot fi reținute argumentele avocatului Tamara Plămădeală, în interesele Liliesi Anițoi invocate în cererea de recurs precum că la 19 septembrie 2022 a recepționat dispozitivul hotărârii din 15 iulie 2022 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, deoarece indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii, termenul de declarare a apelului de 30 de zile prevăzut la art. 362 din Cod de procedură civilă, curge de la data pronunțării

dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, dar nu de la data recepționării (comunicării) actului judecătoresc sau încetării circumstanțelor care au dus la omiterea termenului de procedură.

Nu poate fi reținut nici argumentul avocatului Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi precum că la pronunțarea dispozitivului hotărârii contestate se afla în concediul de odihnă. Or, aceste alegații nu sunt plauzibile pentru a nu depune diligența necesară pentru îndeplinirea tuturor măsurilor de protejare a dreptului de acces la instanță în termenul imperativ prevăzut de lege.

La acest capitol se rețin dispozițiile art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care stipulează că, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Prin urmare, avocatului Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi nu a prezentat probe incontestabile ce ar indica aflarea dânzei într-o veritabilă imposibilitate de a efectua actul de procedură în termenul prevăzut de lege.

Ține de menționat, că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa promovează, cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (*cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007*).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că respectarea termenelor legale constituie o obligație pozitivă a părților și are menirea să asigure buna funcționare a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de lege și doar în situația în care partea când înaintează o cerință de repunere în termen, o justifică prin probe pertinente și admisibile în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și art. 362 din Codul de procedură civilă, prin care s-ar dovedi că omiterea termenului a fost cauzată din motive întemeiate.

Or, admiterea spre examinare a unui apel tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În circumstanțele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră ca fiind legală și întemeiată încheierea din 16 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Instanța de recurs accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele înserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încuviințarea exercitării unei căi ordinare de atac în urma rămânerii definitive a actului jurisdicțional valabil adoptat în lipsa unor circumstanțe fundamentale și obligatorii, ar însemna de fapt încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a drepturilor celorlalte părți la un proces echitabil.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Melnic c. Moldovei din 14 noiembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, hotărârea din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și

irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de avocatul Tamara Plămădeală, în interesele Liliei Anițoi.

Se menține încheierea din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Anițoi împotriva Mariei Lăcătuș cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată, și la acțiunea reconvențională depusă de Maria Lăcătuș împotriva Liliei Anițoi cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chițca-Doneva

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic